

ROVVILTNEMNDEN I REGION 4 OG REGION 5

Protokoll fra fellesmøte i rovviltnemndene i region 4 og region 5 – 6. september 2019

Tid og sted: Kl. 10:00-12:30, Hamar.

Til stede:

Fra nemnda i region 4:

Øyvind Solum, Trygve Westgård, Sunniva Holmås Eidsvoll, Monica Gåsvatn

Fra nemnda i region 5:

Arnfinn Nergård, Reidar Åsgård, Jon Anders Mortensson, Eli Wathne, Margrethe Skjærbekk

Møteleder:

Arnfinn Nergård

Fra sekretariatene:

Oslo og Viken: Olav Thøger Haaverstad, Jonny Storbråten

Innlandet: Thomas Olstad, Silje Bøe, Rannveig Helgesen

Referent: Silje Bøe

Fellessak 6/19: Fastsetting av kvote og område for lisensfelling av ulv innenfor ulvesona i 2020

Innstilling fra sekretariatene i region 4 og 5

Sekretariatene mener vilkårene for lisensfelling av ulv er oppfylt innenfor Letjennareviret, og tilrår derfor at rovviltnemndene i region 4 og 5 fatter følgende vedtak:

1. Om nemndenes myndighet

Rovviltnemndene i region 4 og 5 viser til den nasjonale målsettingen om 4-6 årlige ynglinger av ulv, der 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesona skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5. De siste dokumenterte data om ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt viser at det er registrert totalt 8 ynglinger der grensevirer teller med en faktor på 0,5. Av disse har 5 ynglinger forekommet i helnorske revirer.

Rovviltnemndene anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av ulv, jf. §§ 10 og 4 første ledd bokstav d og e i rovviltforskriften.

2. Kvote

Rovviltnemndene har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om ulvens bestandsstatus, jf. nml § 8. Det foreligger betydelig kunnskap om den skandinaviske ulvebestanden, og føre-var-prinsippet, jf. § 9, tillegges derfor mindre vekt. Rovviltnemndene anser at en kvote på 8 ulver innenfor ulvesona med formål å ta ut alle individer i Letjennareviret, ikke er til hinder for å nå bestandsmålet i 2020. Et slikt uttak vil ikke påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. nml. § 10, eller true overlevelsen av ulvebestanden på lang sikt, jf. nml § 5, jf. også rovviltforskriften §§ 3 og 7. Hensynet til differensiert forvaltning er lagt til grunn for vedtaket, jf. nml.

ROVVILTNEMNDEN I REGION 4 OG REGION 5

§ 12. Nemndene anser ikke at nml. § 11 er relevant i denne sammenheng. Nemndene viser til sekretariatets saksframlegg og anser at det er hjemmel for lisensfelling innenfor Letjennareviret etter nml § 18 c.

3. Lisensfellingsområde

Av hensyn til å sikre et effektivt uttak av alle dyr tilhørende Letjennareviret, og samtidig redusere risikoen for å felle dyr som ikke tilhører reviret, fastsettes fellingsområdet av Fylkesmannen i samråd med ledere for nemndene nærmere oppstart av lisensfellingen. Fellingsområdet fastsettes med bakgrunn i siste tilgjengelige informasjon om områdebruk for dyrene i Letjennareviret og kjent forekomst av andre ulver i nærliggende områder.

4. Lisensfellingsperiode

Lisensfellingsperioden fastsettes til perioden fra 1. januar 2020 til 15. februar 2020.

5. Forholdsregler for å unngå felling av genetisk viktige individer

Ut ifra dagens kunnskap anser rovviltnemndene å ha tatt de forholdsregler som skal tas for å ivareta genetisk viktige individer. Dersom ny kunnskap om viktige genetiske individer skulle tilkomme, kan fylkesmannen i samråd med lederne av rovviltnemndene i region 4 og 5 gjøre det som er nødvendig for å redusere sannsynligheten for at disse felles.

6. Vilkår for deltakere i lisensfellingen

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellinga minst en gang daglig under fellingsforsøk. Fylkesmannen oppretter en ulvetelefon som gir jegeren opplysning om antall felte dyr og hvor mange dyr som gjenstår på kvoten. Jeger plikter også å registrere seg som bruker av Fylkesmannens løsning for SMS-varsling om status for lisensfellinga.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 10 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009. Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Rovviltnemndenes behandling:

Trygve Westgård og Monica Gåsvatn fremmet følgende forslag til vedtak:

Rømskogreviret og Hobølreviret tas ut. Rømskog har hatt stor belastning over lang tid. Mange revirer i området. Stor nedgang av elg og rådyr i området. Stor belastning for allmenheten. Mindre av befolkningen som bruker skogen som rekreasjon. Hobøl er et område med mange beboere i området. Husdyr blir trekt nærmere gården. Flokken har høy innavl. Hensyn til allmenheten.

Forslaget ble trukket senere i møtet, og ble ikke stemt over.

ROVVILTNEMNDEN I REGION 4 OG REGION 5

Øyvind Solum og Sunniva Holmås Eidsvoll fremmet følgende forslag til vedtak:

Grunnet fallende ulvebestander i Skandinavia kan det ikke i kommende sesong foretas lisensfelling av ulv innenfor ulvesonen om vi skal være mer sikker på at det opprettholdes en bærekraftig bestand, noe som Stortinget har fastsatt som en betingelse for at felling skal kunne skje.

Reidar Åsgård fremmet følgende forslag til vedtak med begrunnelse på vegne av medlemmene i rovviltnemnda i region 5:

2. Kvote

.....(4.linje)....kvote på **17 ulver (2 helnorske og en grenseflokk)** innenfor ulvesona med formål å ta ut alle individene i Letjenna- og Mangerreviret, samt i grensereviret Rømskog, ikke er til hinder... Rovviltnemndene har merket seg synspunktene fra Naturvårdsverket i Sverige, som etter avtale mellom norske og svenske myndigheter skal gis anledning til å uttale seg. Nemndene mener likevel at deres synspunkter ikke kan tillegges avgjørende vekt. I en periode de seneste årene har svenske myndigheter tillatt et relativt hardt uttak i den svenske bestanden. De har derfor vurdert at det ikke bør tas ut ulv i Sverige nå. Rømskogreviret, i følge uttalelsen fra Lensstyrelsen i Värmland, benytter antakelig hovedsakelig norsk område. Muligheten til å ta ut grenserevir må ha et faktisk innhold, særlig når reviret har vært en belastning for norsk næringsutøvelse og grensebefolkning over lengre tid.

3. Lisensfellingsområde

.....(1.linje)....tilhørende **disse revirene**, og samtidig.... Deretter endres det til flertall slik at **revirene, fellingsområdene**, osv blir brukt.(4.linje)....for **dyrene i de aktuelle revirene** og kjent.....

Generell begrunnelse for uttaket innenfor ulvesonen:

Rovviltnemndene peker på flertallsmerknadene i Innst. 257 L (2016-2017). Bak disse flertallsmerknadene står Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. I pkt II i tilrådingen formulerer nevnte flertall følgende: «*Stortinget ber regjeringen legge flertallsmerknadene i denne innstillingen (Innst. 257 L (2016-2017) til grunn for videre oppfølging, praktisering og forvaltning av ulv i Norge*».

I diskusjonen rundt uttak innenfor sonen, slik det ble vedtatt for Slettåsflokken etter klagebehandling i desember 2018, har flere viktige temaer vært aktuelle; om den utgjør et skadepotensiale, hensynet til jaktutøvelse, eventuell svekkelse av næringsgrunnlaget for de som bor i reviområdet, opplevd frykt, helse- og sikkerhetshensyn, og opplevelsen av utrygghet for barn og voksne. Dette vil i større eller mindre grad gjelde for alle de foreslåtte uttakene av hele revirer.

Rovviltnemndene vil også peke på at det er registrert 7 revirmarkerende par vinteren 2018-19, hvorav 2 helnorske par. Det ville være ganske usannsynlig om ingen av disse parene har fått valper denne våren.

I gjeldende Forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark (om ulv i samarbeid med region 4), endelig vedtatt 10.januar 2014, er det uttrykkelig formulert (s 23): «*Det skal også legges vekt på å oppnå byrdefordeling ved en utskifting av konfliktfylte familiegrupper når bestandssituasjonen tillater dette, slik at ikke de samme områdene skal opprettholde familiegrupper over lang tid.*» Og... «*Når bestanden kommer over bestandsmålet, vil lisensfelling av ulv innenfor ulvesona være et viktig konfliktdempende tiltak.*» En slik rullering av byrdene med ulverevir og familiegrupper ble også bifalt i «*Evaluering av ulvesona*» (okt 2012). Om begge disse dokumentene kan det sies at de er preget også

ROVVILTNEMNDEN I REGION 4 OG REGION 5

av lokale synspunkter, fra de som har skoen på. Forvaltningsplanen har dessuten vært til vurdering hos overordnet forvaltningsmyndighet.

Nemndenes sekretariat har tidligere minnet om en viktig bestemmelse i nml § 8 (kunnskapsgrunnlaget): «*Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.*»

Det synes å være enighet om at skadepotensialet er høyt. Å forutse ulveangrep på utmarksbeitende sau eller tamrein blir ren gjetning. Når ungulver forlater revirene på våren, er det så langt en viss regelmessighet i at svenske ungulver drar til Norge, og omvendt. Men dette kan endres på grunn av rene tilfeldigheter, og fordi enkelte regioner overoppfylles av ulverevir. I starten av ulveforvaltningen, 20-25 år siden, kunne fagfolk fortelle at ulven var ytterst vær, den krysset ikke veier, ikke skispor og heller ikke gjerder. Men det gjør den nå. Ulven vil komme i konflikt med utpekete utmarksbeiteområder når den vandrer ut, og jo flere familier som etableres, jo flere ungulver vil være på vandring. Det kan sies med stor grad av sikkerhet. Desto tettere revirene etableres i ulvesonen, jo sikrere er det at nye ulver, på vandring, må finne seg områder som ikke er beregnet for disse dyrene. I beiteområder vil det definitivt dreie seg om skader av «et visst omfang».

Nemndene kan heller ikke si seg enige i at beiting på innmarksbeite *kan* medføre ulemper. Denne formen for løsning medfører *klare* ulemper. Det foreligger sikker kunnskap om stor snylteproblematikk, økende år for år, lave lammevekter og dårlig utnyttelse av før-ressurser. Det blir også alt for bastant å fastslå at storfe på utmarksbeite er et alternativ med økte rovviltstammer, da storfe i mindre grad er utsatt for ulveangrep. En ulvefamilie samlet for å skaffe seg føde, vil enkelt kunne nedlegge voksne storfe. Også her trengs det bare erfaring og opplæring; ulv jakter med hell på større elger enn bare kalver.

Når det gjelder verdier som distriktspolitikk, næringsutøvelse – herunder jaktutøvelse både som nærings- og friluftaktivitet, frykt, utrygghet, offentlige interesser, samt allmenne helse- og sikkerhetsmessige hensyn, vises det for øvrig til etterfølgende avsnitt. Det kan ikke være mulig for et lojalt forvaltningsorgan å avfeie de flertallsmerknader som Stortinget har lagt inn i sitt vedtak. Det er nemndenes oppfatning at «etterarbeider» i Stortinget ikke bare kan, men *skal* tillegges vekt ettersom komitemerknader stadfestes av Stortingets flertall.

Rovviltnemndene har i sine vurderinger lagt vekt på gjeldende politikk for utmarksbruken i mange ti-år, formulert med stor enighet i Stortinget; kravet om en to-delt målsetting. Det skal være mulig å høste av den store ressursen utmarksbeite ved aktiv beiting, samtidig som det gis mulighet til forvaltning av levedyktige rovdyrstammer. Rovviltnemndene er pålagt å følge Stortingets vedtak og rammer for forvaltning av de store rovdirene. Det ville være merkelig om ikke dette gjelder også for våre sekretariater og øvrige forvaltnings- og klageorganer.

Hva angår særlig nml § 18(1) c henvises det til flertallets merknader (Innst. 257 L (2016-2017)). Flere av disse er gjengitt som prikkpunkter avslutningsvis i begrunnelsen her, for uttak innenfor ulvesonen. Den offisielle bestandsrapporten pr 1.juni 2019 viser at antallet ynglinger innenfor sonen er 5 helnorske, og medregnet grenseflokkene på 6 blir total-tallet 8 familiegrupper. Situasjonen er derfor at måltallet for årlige ynglinger er det dobbelte av intervallets laveste tall (4-6, hvorav 3 helnorske). Et uttak av 3 familiegrupper som foreslått, vil gi tallet 5,5. Da er det ikke spekulert i hvor mange av de revirmarkerende parene som kan ha ynglet denne våren.

Fra merknadene (Innst. 257 L (2016-2017)):

- **Om «offentlige interesser» og Bernkonvensjonen.** «Flertallet viser til at hovedvilkåret for å tillate skadefelling er «offentlige interesser», og som eksempler er nevnt allmenne

ROVVILTNEMNDEN I REGION 4 OG REGION 5

helsehensyn og allmenne sikkerhetshensyn. Flertallet vil peke på at bestemmelsen ikke begrenser seg til dette, men også omfatter alle «andre» offentlige interesser. Flertallet viser til at det verken i Bernkonvensjonen eller i naturmangfoldloven er nærmere angivelser av hva slags offentlige interesser som anses å oppfylle vilkårene.

- «Flertallet legger til grunn at den enkelte medlemsstat har en viss frihet i å definere hva slags offentlige interesser som i hvert enkelt tilfelle kan oppfylle vilkårene for vedtak om uttak. Flertallet viser også til at bestemmelsen i hvert enkelt tilfelle stiller krav til at den eller de aktuelle offentlige interessene må være av «vesentlig betydning». Flertallet mener dette forutsetter at det foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfelle».
- **Distriktpolitiske hensyn.** «Komiteens flertall, medlemmene fra....., mener at distriktpolitiske hensyn må anses som en vesentlig offentlig interesse etter § 18 første ledd bokstav c (naturmangfoldloven). Flertallet mener at dersom ulvebestanden virker negativt på den distriktpolitiske målsettingen om å opprettholde en spredt bosetting i Norge, kan det gi hjemmel for uttak. Flertallet mener at negativ påvirkning på bl a beitenæring, annen næringsvirksomhet, jakt, lokalbefolkningens trygghet og psykososiale forhold av generell karakter, må anses som faktorer som kan oppfylle vilkåret om distriktpolitiske hensyn».
- **Bruken av naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav c.** «.....skal være av dynamisk karakter. Flertallet mener at dette innebærer at i perioder der bestanden er over bestandsmålet, skal terskelen senkes for når vilkårene for felling for å ivareta offentlige interesser er oppfylt.»
- «Flertallet vil i den sammenheng særlig peke på at jakt er en viktig interesse i samfunnet og har lange tradisjoner i Norge. Flertallet har merket seg at det er betydelig flere som deltar i jaktaktiviteter enn det er personer som eier jaktrettigheter. Flertallet mener jaktutøvelse, både som grunnlag for nærings- og friluftaktiviteter, er viktige distriktpolitiske hensyn som kan tillegges vekt dersom en stadig voksende rovviltbestand innvirker på hjorteviltbestanden i en slik grad at grunnlaget for jaktutøvelsen blir dokumentert å være vesentlig forringet.
- **Bred forankring i Stortinget.** «.....Flertallet viser til at et bredt flertall sto bak vedtaket i Stortinget 6.juni 2016, som var begrunnet i avveiningen av hensynet til å sikre en levedyktig bestand av ulv på den ene siden, og en ivaretagelse av andre brede offentlige interesser på den andre siden. Flertallet vil understreke at slike avveininger gjort av et flertall på Stortinget skal være styrende for den bestandsforvaltningen av ulv som rovviltmyndigheten har ansvar for».
- **Også innenfor ulvesonen.** «Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil peke på at selv om ulv skal ha et sterkere vern i enn utenfor ulvesonen, skal det fortsatt være rom for lokal næringsutvikling, bosetting, alminnelige sosiale aktiviteter og fritids- og friluftaktiviteter innenfor ulvesonen, på samme måte som i andre distrikter».

Avstemming

Sekretariatets innstilling

- Falt enstemmig

Ved alternativ votering mellom forslaget fra medlemmene i rovviltnemnda i region 5 og forslaget fra Solum og Holmås Eidsvoll ble forslaget fra nemnda i region 5 vedtatt med 7 stemmer for forslaget fra region 5 mot 2 stemmer for forslaget fra Solum og Holmås Eidsvoll.

Rovviltnemndenes vedtak:

1. Om nemndenes myndighet

Rovviltnemndene i region 4 og 5 viser til den nasjonale målsettingen om 4-6 årlige ynglinger av ulv, der 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesona skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5. De siste dokumenterte data om ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt viser at det er registrert totalt 8 ynglinger der grenserevir teller med en faktor på 0,5. Av disse har 5 ynglinger forekommet i helnorske revirer.

Rovviltnemndene anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av ulv, jf. §§ 10 og 4 første ledd bokstav d og e i rovviltforskriften.

2. Kvote

Rovviltnemndene har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om ulvens bestandsstatus, jf. nml § 8. Det foreligger betydelig kunnskap om den skandinaviske ulvebestanden, og føre-var-prinsippet, jf. § 9, tillegges derfor mindre vekt. Rovviltnemndene anser at en kvote på 17 ulver (2 helnorske og en grenseflokk) innenfor ulvesona med formål å ta ut alle individene i Letjenne- og Mangenreviret, samt i grensereviret Rømskog, ikke er til hinder for å nå bestandsmålet i 2020. Et slikt uttak vil ikke påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. nml. § 10, eller true overlevelsen av ulvebestanden på lang sikt, jf. nml § 5, jf. også rovviltforskriften §§ 3 og 7. Hensynet til differensiert forvaltning er lagt til grunn for vedtaket, jf. nml. § 12. Nemndene anser ikke at nml. § 11 er relevant i denne sammenheng. Nemndene viser til sekretariatenes saksframlegg og anser at det er hjemmel for lisensfelling innenfor Letjenne- og Mangenreviret, samt i grensereviret Rømskog etter nml § 18 c.

Rovviltnemndene har merket seg synspunktene fra Naturvårdsverket i Sverige, som etter avtale mellom norske og svenske myndigheter skal gis anledning til å uttale seg. Nemndene mener likevel at deres synspunkter ikke kan tillegges avgjørende vekt. I en periode de seneste årene har svenske myndigheter tillatt et relativt hardt uttak i den svenske bestanden. De har derfor vurdert at det ikke bør tas ut ulv i Sverige nå. Rømskogreviret, i følge uttalelsen fra Lensstyrelsen i Värmland, benytter antakelig hovedsakelig norsk område. Muligheten til å ta ut grenserevir må ha et faktisk innhold, særlig når reviret har vært en belastning for norsk næringsutøvelse og grensebefolkning over lengre tid.

3. Lisensfellingsområde

Av hensyn til å sikre et effektivt uttak av alle dyr tilhørende disse revirene, og samtidig redusere risikoen for å felle dyr som ikke tilhører revirene, fastsettes fellingsområdet av Fylkesmannen i samråd med ledere for nemndene nærmere oppstart av lisensfelling. Fellingsområdene fastsettes med bakgrunn i siste tilgjengelige informasjon om områdebruk for dyrene i de aktuelle revirene og kjent forekomst av andre ulver i nærliggende områder.

4. Lisensfellingsperiode

Lisensfellingsperioden fastsettes til perioden fra 1. januar 2020 til 15. februar 2020.

5. Forholdsregler for å unngå felling av genetisk viktige individer

Ut ifra dagens kunnskap anser rovviltnemndene å ha tatt de forholdsregler som skal tas for å ivareta genetisk viktige individer. Dersom ny kunnskap om viktige genetiske individer skulle tilkomme, kan fylkesmannen i samråd med lederne av rovviltnemndene i region 4 og 5 gjøre det som er nødvendig for å redusere sannsynligheten for at disse felles.

6. Vilkår for deltakere i lisensfelling

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellinga minst en gang daglig under fellingsforsøk. Fylkesmannen oppretter en ulvetelefon som gir jegeren opplysning om antall felte dyr og hvor mange dyr som gjenstår på kvoten. Jeger plikter også å registrere seg som bruker av Fylkesmannens løsning for SMS-varsling om status for lisensfellinga.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 10 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009. Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Generell begrunnelse for uttaket innenfor ulvesonen:

Rovviltnemndene peker på flertallsmerknadene i Innst. 257 L (2016-2017). Bak disse flertallsmerknadene står Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. I pkt II i tilrådingen formulerer nevnte flertall følgende: *«Stortinget ber regjeringen legge flertallsmerknadene i denne innstillingen (Innst. 257 L (2016-2017) til grunn for videre oppfølging, praktisering og forvaltning av ulv i Norge».*

I diskusjonen rundt uttak innenfor sonen, slik det ble vedtatt for Slettåsflokken etter klagebehandling i desember 2018, har flere viktige temaer vært aktuelle; om den utgjør et skadepotensiale, hensynet til jaktutøvelse, eventuell svekkelse av næringsgrunnlaget for de som bor i reviområdet, opplevd frykt, helse- og sikkerhetshensyn, og opplevelsen av utrygghet for barn og voksne. Dette vil i større eller mindre grad gjelde for alle de foreslåtte uttakene av hele revirer.

Rovviltnemndene vil også peke på at det er registrert 7 revirmarkerende par vinteren 2018-19, hvorav 2 helnorske par. Det ville være ganske usannsynlig om ingen av disse parene har fått valper denne våren.

I gjeldende Forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark (om ulv i samarbeid med region 4), endelig vedtatt 10.januar 2014, er det uttrykkelig formulert (s 23): *«Det skal også legges vekt på å oppnå byrdefordeling ved en utskifting av konfliktfylte familiegrupper når bestandssituasjonen tillater dette, slik at ikke de samme områdene skal opprettholde familiegrupper over lang tid.»* Og... *«Når bestanden kommer over bestandsmålet, vil lisensfelling av ulv innenfor ulvesona være et viktig konfliktdempende tiltak.»* En slik rullering av byrdene med ulverevir og familiegrupper ble også bifalt i «Evaluering av ulvesona» (okt 2012). Om begge disse dokumentene kan det sies at de er preget også av lokale synspunkter, fra de som har skoen på. Forvaltningsplanen har dessuten vært til vurdering hos overordnet forvaltningsmyndighet.

Nemndenes sekretariat har tidligere minnet om en viktig bestemmelse i nml § 8 (kunnskapsgrunnlaget): *«Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.»*

ROVVILTNEMNDEN I REGION 4 OG REGION 5

Det synes å være enighet om at skadepotensialet er høyt. Å forutse ulveangrep på utmarksbeitende sau eller tamrein blir ren gjetning. Når ungulver forlater revirene på våren, er det så langt en viss regelmessighet i at svenske ungulver drar til Norge, og omvendt. Men dette kan endres på grunn av rene tilfeldigheter, og fordi enkelte regioner overoppfylles av ulverevir. I starten av ulveforvaltningen, 20-25 år siden, kunne fagfolk fortelle at ulven var ytterst vår, den krysset ikke veier, ikke skispor og heller ikke gjerder. Men det gjør den nå. Ulven vil komme i konflikt med utpekte utmarksbeiteområder når den vandrer ut, og jo flere familier som etableres, jo flere ungulver vil være på vandring. Det kan sies med stor grad av sikkerhet. Desto tettere revirene etableres i ulvesonen, jo sikrere er det at nye ulver, på vandring, må finne seg områder som ikke er beregnet for disse dyrene. I beiteområder vil det definitivt dreie seg om skader av «et visst omfang».

Nemndene kan heller ikke si seg enige i at beiting på innmarksbeite *kan* medføre ulemper. Denne formen for løsning medfører *klare* ulemper. Det foreligger sikker kunnskap om stor snylteproblematikk, økende år for år, lave lammevekter og dårlig utnyttelse av fôr-ressurser. Det blir også alt for bastant å fastslå at storfe på utmarksbeite er et alternativ med økte rovviltstammer, da storfe i mindre grad er utsatt for ulveangrep. En ulvefamilie samlet for å skaffe seg føde, vil enkelt kunne nedlegge voksne storfe. Også her trengs det bare erfaring og opplæring; ulv jakter med hell på større elger enn bare kalver.

Når det gjelder verdier som distriktpolitikk, næringsutøvelse – herunder jaktutøvelse både som nærings- og friluftaktivitet, frykt, utrygghet, offentlige interesser, samt allmenne helse- og sikkerhetsmessige hensyn, vises det for øvrig til etterfølgende avsnitt. Det kan ikke være mulig for et lojalt forvaltningsorgan å avfeie de flertallsmerknader som Stortinget har lagt inn i sitt vedtak. Det er nemndenes oppfatning at «etterarbeider» i Stortinget ikke bare kan, men *skal* tillegges vekt ettersom komitemerknader stadfestes av Stortingets flertall.

Rovviltnemndene har i sine vurderinger lagt vekt på gjeldende politikk for utmarksbruken i mange ti-år, formulert med stor enighet i Stortinget; kravet om en to-delt målsetting. Det skal være mulig å høste av den store ressursen utmarksbeite ved aktiv beiting, samtidig som det gis mulighet til forvaltning av levedyktige rovdyrstammer. Rovviltnemndene er pålagt å følge Stortingets vedtak og rammer for forvaltning av de store rovdyrene. Det ville være merkelig om ikke dette gjelder også for våre sekretariater og øvrige forvaltnings- og klageorganer.

Hva angår særlig nml § 18(1) c henvises det til flertallets merknader (Innst. 257 L (2016-2017)). Flere av disse er gjengitt som prikkpunkter avslutningsvis i begrunnelsen her, for uttak innenfor ulvesonen. Den offisielle bestandsrapporten pr 1.juni 2019 viser at antallet ynglinger innenfor sonen er 5 helnorske, og medregnet grenseflokkene på 6 blir total-tallet 8 familiegrupper. Situasjonen er derfor at måltallet for årlige ynglinger er det dobbelte av intervallets laveste tall (4-6, hvorav 3 helnorske). Et uttak av 3 familiegrupper som foreslått, vil gi tallet 5,5. Da er det ikke spekulert i hvor mange av de revirmarkerende parene som kan ha ynglet denne våren.

ROVVILTNEMNDEN I REGION 4 OG REGION 5

Fra merknadene (Innst. 257 L (2016-2017)):

- **Om «offentlige interesser» og Bernkonvensjonen.** «Flertallet viser til at hovedvilkåret for å tillate skadefelling er «offentlige interesser», og som eksempler er nevnt allmenne helsehensyn og allmenne sikkerhetshensyn. Flertallet vil peke på at bestemmelsen ikke begrenser seg til dette, men også omfatter alle «andre» offentlige interesser. Flertallet viser til at det verken i Bernkonvensjonen eller i naturmangfoldloven er nærmere angivelser av hva slags offentlige interesser som anses å oppfylle vilkårene.
- «Flertallet legger til grunn at den enkelte medlemsstat har en viss frihet i å definere hva slags offentlige interesser som i hvert enkelt tilfelle kan oppfylle vilkårene for vedtak om uttak. Flertallet viser også til at bestemmelsen i hvert enkelt tilfelle stiller krav til at den eller de aktuelle offentlige interessene må være av «vesentlig betydning». Flertallet mener dette forutsetter at det foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfelle».
- **Distriktpolitiske hensyn.** «Komiteens flertall, medlemmene fra....., mener at distriktpolitiske hensyn må anses som en vesentlig offentlig interesse etter § 18 første ledd bokstav c (naturmangfoldloven). Flertallet mener at dersom ulvebestanden virker negativt på den distriktpolitiske målsettingen om å opprettholde en spredt bosetting i Norge, kan det gi hjemmel for uttak. Flertallet mener at negativ påvirkning på bl a beitenæring, annen næringsvirksomhet, jakt, lokalbefolkningens trygghet og psykososiale forhold av generell karakter, må anses som faktorer som kan oppfylle vilkåret om distriktpolitiske hensyn».
- **Bruken av naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav c.** «.....skal være av dynamisk karakter. Flertallet mener at dette innebærer at i perioder der bestanden er over bestandsmålet, skal terskelen senkes for når vilkårene for felling for å ivareta offentlige interesser er oppfylt.»
- «Flertallet vil i den sammenheng særlig peke på at jakt er en viktig interesse i samfunnet og har lange tradisjoner i Norge. Flertallet har merket seg at det er betydelig flere som deltar i jaktaktiviteter enn det er personer som eier jaktrettigheter. Flertallet mener jaktutøvelse, både som grunnlag for nærings- og friluftaktiviteter, er viktige distriktpolitiske hensyn som kan tillegges vekt dersom en stadig voksende rovviltbestand innvirker på hjorteviltbestanden i en slik grad at grunnlaget for jaktutøvelsen blir dokumentert å være vesentlig forringet.
- **Bred forankring i Stortinget.** «.....Flertallet viser til at et bredt flertall sto bak vedtaket i Stortinget 6.juni 2016, som var begrunnet i avveiningen av hensynet til å sikre en levedyktig bestand av ulv på den ene siden, og en ivaretagelse av andre brede offentlige interesser på den andre siden. Flertallet vil understreke at slike avveininger gjort av et flertall på Stortinget skal være styrende for den bestandsforvaltningen av ulv som rovviltmyndigheten har ansvar for».
- **Også innenfor ulvesonen.** «Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil peke på at selv om ulv skal ha et sterkere vern i enn utenfor ulvesonen, skal det fortsatt være rom for lokal næringsutvikling, bosetting, alminnelige sosiale aktiviteter og fritids- og friluftaktiviteter innenfor ulvesonen, på samme måte som i andre distrikter».

Eventuelt

- Nemndene gjennomgikk hovedfunnene i riksrevisjonens rapport om rovviltforvaltningen